

Bemærk - eksempel

15542

0000000000

Postens bladnummer

Abonnementsnummer

Abonnementsnummer opgives ved henvendelse til GeologiskNyt i forbindelse med adresseændring o.l. Abonnementsnummer (10 cifre) er påtrykt til højre for denne boks. Girokort udsendes særskilt.

Flintredskaber

Af geolog Anette Nielsen og fysik/arkæologistuderende Henrik Vind Nielsen

For stenaldermanden var flinten en vigtig kilde til opretholdelse af en god levestandard, ikke bare som råstof til jagtredskaber, men i høj grad også til dagligdagens arbejdsredskaber.

Flint var et vigtigt materiale for folk i stenalderne. Det skyldes, at det er fysisk isotropt, dvs. at det ikke flækker efter nogen bestemt retning i materialet, men efter retningen af slag på det. Og det gør det egnet til at lave redskaber af.

Første forudsætning for at lave flintredskaber er den rette flint. Et enkelt slag på en flinteblik kan ofte fortælle om flintens kvalitet: Flækker den med en syngende, klar, næsten metallisk lyd, er det 1.-klasses materiale. Har man derimod fåt i urent eller beskadiget flint, vil man hurtigt

opdage, at fliserne, man slår af, ikke følger slagretningen, men knækker eller krakkelerer i retninger bestemt af flintens indre struktur. God flint indeholder ingen frost- eller slagsprækker, hulrum, kalkindlejringer eller krystalvækster af kvarts eller svovl - ting der almindelige i flint. Andre isotrope materialer har i tidens løb været benyttet til redskaber rundt om i verden, eksempelvis obsidian og kvarts. Flaskeglas er i øvrigt en udmærket substitut, som de australske aboriginals har udnyttet i nyere tid.

Den almindelige flintsmed har sandsynligvis gravet flint ud af kalkskrænter om foråret på de steder, hvor skrænterne netop er skredet ud, for at undgå den frostbeskadigede flint. Den mere avancerede løsning fra slutningen af bondestenalder, ca. 4000 år siden, er decideret flintminedrift, som det kendes fra Nordjylland.

Efter at have slået den omkransende kalk af, består selve tilhugningen af 3 forskellige teknikker: Direkte slag, indirekte og trykteknikken. Direkte slag udføres med en kølle på flinten, mens et indirekte slag benytter sig af et mellemstykke mellem flint og kølle.

Direkte slag udføres ved at slå et kronhjørtegevir kraftigt og præcist på flintblokken. Knive, økser, mejsler og høstsegl påbegyndes med en række direkte slag med geviret, så man langsomt, men sikkert, arbejder sig ned til den form, man ønsker, idet man undervejs håber på, ikke at støde på ujævnheder, der spolerer arbejdet. Til at lave vinkelrette kanter på økser og mejsler bruges til sidst indirekte slag. Gevirmateriale er i dag stadig det mest foretrukne redskab til flintsmedning, fordi det har en hårdhed, der gør det behageligt at arbejde med, selv om det slides relativt hurtigt.

Forfatteren demonstrerer direkte slagteknik på en flinteknold, på vej til at blive til en kniv.

Flækkehugningen er mod de flestes forventning noget vanskeligere at mestre end de større ting. Af en rå klump laves først en flækkeblok: En konisk cylinder hvor oversiden er slået flad. Af flækkeblokken hugges nu flækker af i hele cylinderens højde ved indirekte slag. Af en blok kan der måske slås 50 flækker af, og disse ud-

Inddirekte slagteknik, med et mellemstykke af gevir mellem flinten og køllen.

gør en væsentlig del af en husholdningsredskaber: De er hurtige at lave (når man først kan det!), kræver ikke nødvendigvis fintilvirkning eller skæftning, og er effektive og skarpe som knivsæg.

Sidste tilvirkningsmetode er trykteknikken. Den bruges til at sætte finish på økser, knive, kornsegl m.m., samt at skærpe dem når de er blevet slidt ved brug. Endelig bruges trykteknikken til at forme flækkerne til pilespidser, bor, skraber m.m. Med en ca. 1 m lang trykstok af træ og ben (i overgangen til bronzealder vandt kobberspidser frem), hvor armenes og kroppens vægt kan udnyttes, presses små fliser af flækkerne. En god smed kan presse op til 5 cm lange, 1/2 cm brede fliser af, og dermed så godt som forme redskabet til det perfektionistiske. Ingen tvivl om at stenalderfolkets flintesmede har kendt sit håndværk til fulde og har haft en dybtgående forståelse for de geologiske materialer. ■